

KIHNU LEHT

VÄLJAANDJA KIHNU VALLAVALITSUS

november 2024 nr 9 (270)

Kihnu kiriku kuninglik värav. Foto erakogust

Kihnu kiriku ikoonisein ootab rahastust

Kihnu kiriku remonditööd organiseerinud ja taga utsitanud **Viljo Vetik** loodab, et kevadel saab teoks ikooniseina renoveerimine rahvusvaheliselt tunnustatud Soome meistri Raimo Snelmani käe all.

Etapiaaval aina rohkem ja rohkem korda saanud Kihnu kiriku renoveerimistöodele ei saa Viljo Vetiku hinnangul sugugi veel joont alla tõmmata – teha ei ole palju, ent üht-teist siiski on.

Üheks oluliseks tööks on renoveerida kiriku ikonostaas, mis on säilinud tsaariajast ja on seega kiriku üks hinnalisemaid ajaloolisi väärtusi. Ikooniseina sünniajaks saab pidada aastat 1862, mil luteri kirikust sai õigeusu kirik ja pühakoda vastavalt uuele usule ümber ehitati.

„On hästi huvipakkuv, et ikoonisein on säilinud algsel kujul ja juba see avaldab muljet, et on 163-aastane,“ leidis Vetik.

Vetik jutustas, et keegi ei

teadnud pikka aega, et ikoonisein on üle kullatud. Meister Raimo Snelman, omanimelise kullakoja omanik, kes on varem kiriku kellatorni risti ja kuningilikke väravaid renoveerinud, ütles kellatorni pühitsemisteremoonial nagu muuseas, et ikoonisein on kaetud kullaga.

„Mina vastasin, et ei ole, sest olen neid ikoone sada korda vaadanud.“ Praegu teeb Vetikule nalja, et ta nii enesekindlalt vastu vaidles. Meister jäi aga enda juurde, võttis proo-

vid ja selgus, et ikoonid ongi üle kullatud.

Vetiku hinnangul oleks ikoonide taastamine hädavajalik, sest annaks niigi juba ilusale kirikule juurde väärtusliku nüansi ja võimaldaks pühakoda külastavatelt turistidelt piletiraha küsida ja niiviisi kiriku igapäevakulutusi katta.

Vähem tähtis pole seegi, et Soome päritolu meister Snelman on juba 75-aastane, praegu igati tegus ja juunikuus oleks tal parasjagu aega, et saaks muude tööde kõrvalt

(Hispaanias, Rootsis, Veneetias) Kihnus tööd alustada.

Vetik leiab, et kuna Snelman tegi korda kiriku kuninglikud väravad, ei saa tema töö kvaliteeti kahtluse alla panna. „Mõistlik oleks kui tööd oleks tehtud sama käekirjaga,“ arvas Vetik.

Ikonostaasi restaureerimise maksumus on 60 000 eurot ning Eesti Apostlik Õigeusu kirik ja metropoliit Stefanus on teinud Kihnu vallavolikogule rahataotluse. Pöördumises leiab metropoliit, et kiriklikud traditsioonid ja kumbed moodustavad saare kultuurilise vundamendi.

„Traditsioonid, mis kujundavad kogu saare näo ja arusaamise Kihnu saare elanike käitumismustrist, on alguse saanud kirikus toimuvatest liturgiatega,“ seisab Stefanuse saadetud kirjas.

Vetik loodab, et ka Kihnu inimesed panevad öla alla ja teevad sellevõrra valla koorma kergemaks. „Oleksi palve rahvale, et kõik, kes tunnevad, et tahavad aidata, võiksid toetada, et ikonostaas saaks restaureeritud ja ikoonid puhastatud,“ ütles Vetik.

Kihnu kiriku remonditöödele tagasi vaadates on olnud pidev areng ja suuremad tööd

on suudetud valmis teha.

Kui Viljo Vetik 2008. aastal Eesti Apostlik-Õigeusu kiriku nõukogusse valiti, tões ta, et paljud Eestimaa kirikud on halvas seisukorras. Kihnu kirik nii halvas ei olnud, aga 2005. aasta torm viis osa kiriku katuselt ja see oli vaja ära parandada ning kui juba töö ette võeti, vahetati kogu katus.

Seejärel said kuldse rüü kiriku kellatorn ja rist ja restaureeriti aknad. Vetiku hinnangul oli akende kordategemine üks meeldejäävamaid projekte, sest toetada said Kihnu inimesed ja annetanud talud said aknalauale mälestusplaadi.

Oluline osa rahast on saanud Priast, toetust on andnud Kihnu vallavalitsus. Väliskihnlaste abi on olnud samuti suur, toetanud on mandril elavad Kihnuga seotud massakad.

Nii ongi 14 aasta jooksul Kihnu kirik järjest kaunimaks saanud ning viimati said uueks kiriku kuninglikud väravad.

Praegu on Vetiku hinnangul jäänud lisaks ikoonide kordategemisele nipet-näpet, näiteks kiriku välisseinte lupjamine ning korralik tualettruum võiks pühakojas samuti olla.

Anu Saare

✙ STEFANUS
Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku
metropoliit

✙ STEPHANOS
Metropolitan of the
Orthodox Church of Estonia

11.10.2024 nr. 13

Lugupeetud Kihnu vallavolikogu liikmed

Pöördume teie poole palvega võtta volikogus arutlusele Kihnu kiriku ikonostaasi restaureerimise rahaline toetamine 2025 aastal, et taastada see algses hiilguses. Käesoleval aastal restaureerisime ja kuldasime täismahus ikonostaasi Kuninglikud Väravad. Täisrestaureerimist vajavad lisaks ikonostaasi seinad ja ikoonid ning selleks palume teiepoolset toetust.

Kihnu saare kultuur on seotud tihedalt kirikuga. Kõik olulised sündmused elus algavad kirikus ja lõpevad kirikus. Traditsioonid, mis kujundavad kogu saare näo ja arusaamise Kihnu saare elanike käitumismustrist on alguse saanud kirikus toimuvatest liturgiatega. Olulised pühad, mis seovad saare elanikke on seotud kirikukalendriga. Kirikukalender on kasutusel arvestades Kihnu saare elanike arvamusi ja ka traditsioone.

Kihnu elanikkonnast on 90% õigeusu kiriku koguduse liikmed. Kiriku toimimise olulisus ja kommed, traditsioonide kestvus oli ka üks olulisemaid UNESCO pärandi saamise tingimusi. Tants ja laul on küll nähtav osa, kuid kiriklikud traditsioonid ja kumbed moodustavad saare kultuuri vundamendi. Kirik väljendab otsest suhet eelnevate põlvdega ja hoiab nende pärandit elusana. Õigeuskirik oli okupatsiooni ajal ühiskonnast välja lõigatud ja võimulolijate poolt põlatud. Ei ole erandlik välja tuua, et sageli kasutati kirikuhooneid laudadena või põllusaaduste ladudena. Kihnu kirik püsis puutumatuna ka sellel ajal, sest kirik oli kogukonna süda.

Täna on kirik teelahkmel, kas jätkata samas rütmis või kaasajastada, läheneda ja abistada inimesi, olla toeks inimestele, kes soovivad paika ja head sõna, et üle olla eluteele veerevatest raskustest ja saada hingele kosutust.

Kirjale lisatud ikonostaasi restaureerimise hinnapakkumine, mille kogusummale toetust küsime.

Lugupidamise ning õnnistussõnadega

+ Stefanus, metropoliit

+Stefanus,
Tallinna ja kogu Eesti metropoliit

Wismari 32
10136 Tallinn
Tel +372 660 0780
stefanus@eoc.ee

32 Wismari Street
10136 Tallinn, Estonia
Phone +372 660 0780
stefanus@eoc.ee

Raimo Snelman oma töökojas. Foto erakogust

Kaasaegsete energia- lahenduste otsingul

Saarte Energiaagentuuri eestvedamisel külastasid Kihnu, Muhu, Saaremaa ja Hiiumaa vallajuhid, Saare Arenduskeskuse ja TalTech Kuressaare kolledži spetsialistid Põhjamaade saari, et tutvuda kaasaegsete energialahendustega. Külastati Gotlandit, Bornholmi ja Samsøt.

Saartel on energiateemad sarnased, kuid väljakutsed erinevad. Järgnevalt toome välja, mida Põhjamaade saartelt õpiti ja mida õpitust saaks rakendada ka siinsetel saartel.

Gotland

Elektrituulikuid on Gotlandil Näsuddeni tuulepargis kasutatud juba ligi 50 aastat ning seetõttu on gotlandlastel olnud palju aega teha tuuleparkide ümbruses mitmeid erinevaid uuringuid, mis annavad vastused paljudele, meiegi jaoks olulistele küsimustele.

Esimeste meretuulikute vahetus läheduses on tähelestatud hülgekolooniate kasvu, mis viitab sellele, et liigi arvukusele negatiivset mõju tuulikud ei avalda.

- Tuulikutele on paigaldatud lindude tuvastamissüsteemid, mis on võimelised avastama programmis määratletud linnuliike ning kohandavad sellele vastavalt rootori pöörlemiskiirust. Kui lind satub tuulikule liiga lähedale,

Delegatsioon koos Samsø energiavaldkonna tõelise isa ja pionieri Sören Hermanseniga (keskel, kes pälvis väljaandelt "Forbes" 2024 aastal tiitli "Sustainability leader". Foto erakogust

siis rootori pöörlemiskiirus esmalt aeglustub ja vajadusel seiskub. Linnu ohutusse kaugusse jõudmisel, jätkub energiatootmine oma tavapärasel viisil. Suuremad ja hõredamalt paiknevad tuulikud on koos linnutuvastussüsteemiga kokkupõrkesagedust kahandanud 97%.

- Lahendatud on ka kardetud varjuprobleem tuulikute puhul, mis paiknevad asulate lähedal. Nimelt lülituvad tuulikud tänu valgustundlikele sensoritele välja ajaks, mil konkreetne tuulik päikese ja hoone vahele jääb. Tuulik ja hoone on alati samas asukohas ning seega on täpselt teada päikese kaldenurk mistahes aasta- ja kellaajal ja tänu sellele saab varjude tek-

kimist vältida.

- Ohutuse tagamiseks on teatud tuulikutele paigutatud radarid, mis tuvastavad lennukeid ja aktiveerivad nende lähenedes tuuliku märgutuled.

Lisaks tuulikutele on Gotlandil ka väga eeskujulik, ringmajandust toetav biogaasi tootmine, mis baseerub kohalikul toorainel (sõnnik, toidu-, tapamaja-, põllumajandusjäätgid). BroGas biogaasitehas toodab aastas umbes 30 GWh biogaasi, mis vastab umbes 3 miljoni liitri bensiniile.

Tootmisprotsessis saadakse ka väärtuslikku biomassväetist (90 000 tonni), mis suunatakse kohalikele põldudele. Biogaas toimetatakse gaasitoru kaudu Visbyse, kus seda kasutatakse protsessiauru ja sooja tootmiseks kohalikus piima- ja lihatööstuses. Suurem osa gaasist rafineeritakse sõiduki-gaasiks, mida saavad kasutada kõik soovijad neljas tanklas üle Gotlandi.

Gotlandi biogaasijaama kiitis ka Saaremaa vallavanem Mikk Tuisk. "Saarlastel oleks Gotlandi biogaasijaamast palju õppida, sest sarnast rajatist plaanivad ka meie põllumehed.

INFO

◆ Kihnu Vallavalitsus annab teada, et alates käesolevast aastast lõpetatakse jõulupakkide tegemine eakatele ja puuduva töövõimega inimestele. Mudi-laste jõulupakid saavad ainult Kihnu lasteaias käivad lapsed, mitte kõik sissekirjutust omavad mudilased.

Esimesed toetus- sed otsustatud

Kihnu Toetusfondi eesmärk on arendada ja toetada Kihnu saarega seotud mittetulunduslikku tegevust. Esimese toetusvooruga tähtsaks novembri alguses jõudis fondi lauale hindamiseks kolm taotlust.

Toetusgrupp koosseisus Hanno Haamer, Maie Aav ja Ingvar Saare vaagisid esitatud ideid ja tegevusi. Arutelu tulemusena leiti iga taotlus olevat väärt toetamist.

Fondi toetusel saavad Kihnu pillilapsed sõita koos rahvamuusikaansambiga Pärnu Spellmannslag Fanõ saarele väikesaarte vahelist kultuurikoostööd arendama, MTÜ Kihnu Haridusselts soetada kängasteljed Kihnu Kooli laste käsitöötundide läbiviimiseks ning Kihnu täiskasvanud arendada enda pillimänguuskusi asjatundlike pilliõpetajate käe all.

Fond toetab kultuuri- ja spordielu, teadus-, haridus- ja huvialategevust, külaliikumist, seltsielu ja muud ühistegevust ning avalikke üritusi.

Järgmise taotlusvooruga tähtaeg on 1. märts 2025. E-mail toetused@kentari-us.ee ootab uusi ja huvitavaid projekteid, mille elluviimisele Kihnu Toetusfond saab öla alla panna.

**Kihnu Toetusfondi
toetusgrupp**

Biogaasi tankla Gotlandil. Allikas: Biogas Gotland

See on suurepärane näide sellest, kuidas väheväärtuslikust toormest saab toota väärtuslikku ja keskkonnasõbralikku kütust.

Vallavanem lisas, et ka külas kõik Gotlandi tuuleparki oli väga silmiavav. "Sealt saadud uusi teadmisi saame kindlasti ka oma kodusaarel kasutada."

Samsø

Samsø on umbes Vormsi suurune saar, kus toodetakse kogu vajalik energia kohapeal. Tuulepargid, mis on rajatud kohalike elanike eestvedamisel, toodavad energiat maal ja merel ning tootmisest saadav tulu jääb saareelanikele.

Päikeseparkide juurde on paigutatud energiasalvestid, kuhu talletatakse odav energia kasutamiseks päikesepaisteta ajal.

Samsøl on kaks katlamaja, millest ühes kasutatakse kütteainena saare põhku ning teises puiduhaket kombineeritult päikesekollektoriga. See on hea näide sellest, kuidas põhu ja puiduhakke kogumise ja pakkumisega saavad tööd kohalikud saareelanikud ning läbi nimetatud biomassi kasu-

tamise vähendatakse süsiniku jalajälge.

Muhu vallavanem Raido Liitmäe tõi välja, et puiduhakkel töötav Samsø katlamaja on tehnoloogia ja sisseseade vaates sarnane Muhus Liival asuva katlamajaga.

„Meie omas on puudu päikesekollektorid sooja vee tootmiseks, kuid Samsøl nähtu inspireeris ja võib-olla saame ka Muhus need kasutusele võtta.“

Selle peale, kas Saaremaal saaks Samsøst midagi eeskujuks võtta vastas Saaremaa vallavanem Mikk Tuisk: "Samsø eristub lihtsate, kuid efektiivsete lahendustega. Eriti jäi silma sealne kohalik katlamajadel baseeruv keskküttesüsteem. Tõsi, sellised lahendused võiksid olla ka Saaremaal, aga kuna meil on enamikes majades juba kaasaegsed kütelahendused olemas, siis keskküttele üleminek pole enam nii lihtne."

Bornholm

Bornholmil on tuule- ja päikesepargid koos energia salvestusvõimalustega, kuid saar pole veel 100% energiasõltu-

matu, sest osa vajalikust energiast tuleb Rootsist.

Bornholm keskendub jäätmetöötlemisele, kavandades jäämu, kuhu suunatakse prügi kas kütteks või taaskasutuseks.

Bornholmi plaanid on suured ning nad turundavad neid hästi, pakkudes õppimisvõimalusi, kuidas muuta keskkonda säästlikumaks ja energiatõhusamaks.

Bornholmlased on tõestanud väga edukalt, et oskustlikku turundust ja teavitust tehes saab suured plaanid panna raha teenima juba enne, kui need valmis on.

Suurepärase asukohaga saar valmistub investeeringuteks, mis hakkavad kasutama rajatavate meretuuleparkide roheelektrit, sh süsihappegaasi toorainena kasutades.

Olulist kohta nähakse vesinikmajandusele. Energiasaare kontseptsiooni toetab tugevalt ka Taani valitsus ja selle kavandamisse on otseselt kaasatud Taani Tehnikaülikool.

Saari külastanud vallajuhid tõdesid ühiselt, et reisilt oli palju õppida. Eriti toodi esile imetlus-

väärne roheline mõtteviisi arendamisse suunatud kogukondadevaheline koostöö, mis on kõigil saartel edu ja arengu aluseks. Samuti oldi tänulikud naabrite valmisoleku üle oma kogemusi jagada.

Kihnu vallavanem Egon Vohu: „Tänu koostööle kogukonnas on Samsøl, Bornholmil ja Gotlandil jõutud kokkulepete ja lahendusteni, mis loovad eeldused jätkusuutliku elu- ja ettevõtluskeskkonna tekkimiseks. Need saared on ilmekaks näiteks sellest, kuidas üheskoos saab mägesid liigutada.“

Hiiumaa abivallavanem Üllar

KIHNU VALLAVALITSUSES

- ◆ Kihnu sadama lainemurdjale väljastati kasutusluba.
- ◆ Liivi Offshore OÜle anti aastaks (võimalusega vajadusel pikendada lepingut teise aasta võrra) kasutusse ligikaudu 1 m² suurune ala Kihnu välibaasi kinnistule lidari paigaldamiseks kuutasuga 35 eurot. Võimalusega kasutada elektrit lidari varustamiseks.
- ◆ Otsustati koduteenuse osutamine;
- ◆ Tunnistati kehtetuks kaugtöökontori hinnakiri (kaugtöökontor ei ole kasutust leidnud);
- ◆ Hankes "Sõiduki hankimine" tunnistati parimaks ainus pakkumine Amserve Auto OÜlt summas 26960,49 eurot ilma käibemaksuta.
- ◆ Reservfondist eraldati 2642 eurot sotsiaalsõiduki soetamiseks;
- ◆ Toomemäe (Lemsi) elamule väljastati kasutusluba;
- ◆ Kiideti heaks Toivo Sule poolt esita-

tud hajaasustuse programmi 2023. aasta taotlusvooru aruanne projektile "Kanaliseerimisüsteemi rajamine".

◆ Pikendati Marta Vambola (kaasataotleja Mihkel Kent Reesalu) projekti „Veesüsteemi rajamine“ toetuslepingu sõlmimise tähtaega neli kuud kuni 20. veebruarini 2025.

◆ Kihnu Rahvamaja juhataja Iris Haiba vabastatakse tema avalduse alusel ametist 25. novembrist 2024 ja lõpetatakse temaga sõlmitud munitsipaalaluruumi üürileping.

◆ Kuulutati välja lihtmenetlusega hange "Multilift-konteinerite soetamine". Hanke eest vastutavaks isikuks määrati projektijuht Ivar Tenson ja pakkumuste esitamise tähtaeg on 03.12.2024.

◆ Kihnu Põllumajanduse OÜ nõukogu liikme kandidaadiks Kihnu valla nimel nimetati Egon Vohu.

KIHNU VALLAVOLIKOGUS

- ◆ Seoses Toomas Pajula tagasiastumisega kinnitati Kihnu Vallavalitsuse liikmeks Kaido Selberg;
- ◆ Muudeti sotsiaalhoolekandeline abi andmise korda: jõulupaki saavad nüüdsest mitte kõik Kihnu sissekirjutusega lapsed, vaid need, kes on kas Kihnu lasteaia või kooli nimekirjas, kehtetuks tunnistati eakate inimeste ja puudega inimeste toetus. Lisati hooldajatoetuse regulatsioon. Hooldajatoetuse suurus on 80 eurot kuus.
- ◆ Kinnitati Kihnu valla 2024. aasta esimene lisaelarve;
- ◆ Muudeti haridus- ja kultuurkomisjoni koosseisu
- ◆ Jäeti kasutamata Muru (Lemsi küla) ostueesõigus,
- ◆ Hankel "Kihnu valla teede lumetõrje 2024/2025 ja 2025/2026 talvel" tunnistati edukaks Kolde Majandus OÜ pakkumine maksumusega 95 eurot (koos käibemaksuga) üks töötund.

Päikeseparkla ja elektriautode laadimisjaam Samsøl.

Foto erakogust

Laid tõi välja ka selle, et külastatud saartel oli iga eduloo taga alati üks inimene – kogukonna eestvedaja, kes suure kire ja jõuga panustab innovatsiooniprojektidesse.

„On märkimisväärne, et need inimesed pole reeglina arendajate palgal, vaid on entusiastid, kes tegutsevad projektitoetustest.“

Rainer Paenurk,
Saare Arenduskeskus,
Ingrid Piirsalu,
Saarte Energiaagentuur

Sotsiaalkindlustusametis pikenevad menetlustähtajad

2025. aasta riigieelarve kärbeta tulemusena muutuvad peretoetuste, pensionide ja puude raskusastme tuvastamise menetlustähtajad.

Hüvitiste menetlemine

Alates 2025. aastast pikenevad peretoetuste, vanemahüvitise, elatisabi, kogumispensioni täiendavad sissemaksete (KOPS), lapsepuhkuse ja puudega lapse vanema lisapuhkepäevade tasu menetlemine seniselt 10 tööpäevalt 30 tööpäevani. Muudatus on vajalik, et tagada kärbeta tingimustes kvaliteetne ja põhjalik menetlus. Inimesel tuleb toetuse määramise otsust oodata pikemalt, kuid see ei mõjuta toetuste väljamaksmise kuupäevi, kuna maksed toimuvad vastavalt seaduses sätestatud ajagraafikule. Varasemast pikem ootusaeg võib inimestel põhjustada rahalisi ebakindlusi, eriti kui inimesed sõltuvad toetustest igapäevaste kulutuste katmiseks. Ouline on, et inimesed esitaksid

taotlused varakult, et vältida viivitusi hüvitiste saamisel.

Pensionite menetlemine

Pensionitaotluste, sealhulgas vanadus-, töövõimetus- ja toitjakaotuspensioni menetlustähtajad pikenevad seniselt 15 tööpäevalt 30 tööpäevani. Muudatus on vajalik, et tagada kärbeta tingimustes kvaliteetne ja põhjalik menetlus.

Pensioni määramise otsust tuleb oodata kauem, kuid see puudutab ainult esmakordseid taotlusi ja neid, kes taotleavad oma pensioni ümberarvutamist. Arvestada tuleks, et pensioni määramine võib olla ajaliselt pikem protsess, eriti kuu lõpus, mil esitatakse rohkem taotlusi. Palume oma sissetulekute planeerimisel arvestada pikema ootusajaga.

Alates 2025. aastast muutub ka pensionite ja sotsiaaltoetuste väljamaksmise kuupäev – senise 5. kuupäeva asemel tehakse maksed alates 5. kuupäevast ja sellele järgneva kahe tööpäeva

jooksul.

Puude tuvastamine

Puude raskusastme tuvastamise menetlustähtaeg pikeneb seniselt 15 tööpäevalt 40 tööpäevani. See muudatus on vajalik, et tagada kvaliteetne ja põhjalik menetlus, kuid see võib oluliselt pikendada ootust vajalike toetuste ja teenuste saamisel, nagu rehabilitatsiooniteenus ja puudega seotud soodustused. Korduveksperitiisi teade saadetakse vähemalt 50 päeva enne, kuid menetlustähtaega hakatakse lugema taotluse esitamisest, mistõttu võib tekkida vahe otsuse tegemisel. Taotlejale tähendab pikem menetlusaeg seda, et puude raskusastme tuvastamise otsust tuleb oodata oluliselt kauem, mis võib mõjutada rehabilitatsiooniteenuste ja teiste puuetega seotud hüvede katkematut saamist.

Soovitame esitada taotlused varakult, et vältida teenuste katkemisi.

Sotsiaalkindlustusamet

Tasuta gripivaktsiin on kättesaadav perearstikeskustes ja apteekides

Oktoobri lõpus jõudsid esimesed gripivaktsiini tärned perearstikeskustesse ja apteekidesse.

Tasuta gripivaktsiin on kättesaadav üld- ja erihoolekande teenusel olevatele inimestele, kõigile üle 60-aastastele, rasedatele, kuni 7-aastastele lastele ning gripi riskirühma kuuluvatele kuni 19-aastastele.

Terviseameti nakkushaiguste osakonna peaspetsialisti Jutta Varjase sõnul on vaktsineerimine parim viis enda kaitsmiseks. „Grippi tuleb suhtuda tõsiselt, tegemist on raskesti kulgeva haigusega, mis tüsistuste tekkimise korral

võib lõppeda surmaga,“ toonitas Varjas ja lisas, et igal aastal vajab gripitüvisistuste tõttu haiglaravi 500-2000 inimest. Riskirühmade tasuta vaktsineerimise eesmärk on raskesti gripijuhtumite ennetamine.

Varjase sõnul on grippi haigestumisel suurim risk tüsistuste tekkeks väikelastel, eakatel, rasedatel ja kroonilisi haigusi põdevatel inimestel. „Seetõttu laiendati sügisest immunoprofülaktika ekspertkomisjon soovitusel gripivastase vaktsineerimise sihtrühma, tasuta vaktsiini saavad üle 60-aastased inimesed, rasedad, kuni 7-aastased lapsed ja gripi riskirühma kuuluvad ala-

ealised,“ selgitas ta.

Rapla perearsti Argo Läti sõnul on gripi vastu vaktsineerimine on oluline, kuna gripp on väga raskelt kulgev haigus.

„Gripile on omane kõrge palavik, tugev nõrkus, jõuetus, lihase-liigesevalud ja kuiv ning kinnine kõha,“ rääkis arst. Perearst tuleb meelde, et gripi vastu võib vaktsineerida kogu hooaja vältel, kuid kõige kindlama kaitse annab vaktsineerimine enne haigestumise kõrgeraadi, milleks on talve teine pool. Seega on mõistlik gripivaktsiin ära teha oktoobri või novembri jooksul. Immuunsus kujuneb välja kahe nädala jooksul peale

vaktsineerimist.

Gripi vastu vaktsineerimise eest tasub Eesti Haigekassa, kes on sellel aastal hankinud 131 000 doosi vaktsiini. Haigekassa esmatasandi teenuste juhi Külli Friedemann sõnul lähevad vaktsiinid haigekassale maksma 911 000 eurot.

Tasuta gripi vastu vaktsineerimist viib läbi perearst või pereõde. Samuti saavad riskirühma kuuluvad inimesed end tasuta vaktsineerida mitmetes apteekides. Hoolekandeadutuses viib vaktsineerimist läbi sealne õendusteenuse osutaja. Vaktsineerimine on kõigile vabatahtlik.

Terviseamet

KIHNU MUUSIUMIS

♦ Vaatamata väga sajusele ja tormisele ilmale oli Hingede-päeval väga tore koosviibimine.

Avasime näituse ja valla elutööpreemia laureaat Allika Paul rääkis vahvaid juhtumisi oma meremeheteelt.

Laulsime mälestuslaule ja tänulaule kõigile lahkunud kihnlastele, kes meile elujärje ette teinud on siin Kihnu saare peal mere keskel.

Uue-Kuraga Mari ja Anto võtsid pillid kätte ja koosviibimise lõpp läks muuseumis päris lõbusaks - täpselt nagu elavatele hingedele kohane on!

Maie Aav

Fotod: Silvia Soide

Tulge pärimuslaagrisse!

♦ 6.-8. detsembril toimub Metsamaal pärimuslaager.

Teemaks on KIHNU JÕULUKOMBED.

Oodatud on kõik koolinoored algkoolist ülikoolini!

Eelkooliealised lapsed saavad laagris osaleda koos lapsevanemaga.

Jõulud on teatavasti suur püha, mis seob nii kiriklikke kui ilmalikke kombeid.

Tutvume erinevate jõulueelsete, -aegsete ja -järgsete tegemistega: teeme koos süüa, laulame-tantsime, mängime, meisterdame. Toome ja ehime jõulupuu, harjutame latsis käimist ja muidugi tuleb kõigile headele lastele ka jõuluvana.

Laagri algus on reedel, 6. detsembril kell 18.00 (kes tuleb öhtuse laevaga, saab liituda hiljem).

Laagri lõpp on pühapäeval, 8. detsembril kell 15.00.

Osalustasu on kõigile 25 €, mis sisaldab majutust Metsamaal, toitudest ja kõiki tegevusi.

Registreerumiseks täida palun see vorm:

SA Kihnu
Kultuuriruum

Kivilaevade saar Kihnu

1902. a alustasid Kihnu saare mehed J. Lasn, Karjamaa Jaan Oad, Naada Jüri Vesik, Jaani Peeter Lamend, Tälle Jaan Sepp, Jakobi Jaak Täll ja M. Preis Tõstamaa Murumardi rannas kihnlaste suurima 3-mastilise kuunari **Margareta** (183,62 brt) ehitust, mis veesati järgmise aasta kevadel.

Laeval oli pikkust 28,8, laiust 7,8 ja süvist 3,4 meetrit. Kokku läks laev maksma 2117 rubla, millest 1147 kulus ehitusmaterjalide muretsemiseks.

Laevameister Tanil Laasen sai töö eest 103 rubla. Peale meistri, sepa ja kajutimeistri olnud laeva juures töös veel 27 meest, kelle palk ei ületanud 30 rubla. Sepa tasu oli peaaegu võrdne meistri omaga, kajutimeister Oad teenis 79 rubla. Ehituskulud kaeti kahe aastaga, 1904. a oli puhastulu 1540 ja 1905 575 rubla.⁶

See oli kihnlaste kolmas klasisitunnistusega laev ja esimene, mis jõudis kaugesõitu. Margareta hukkus 8-liikmelise meeskonna ja raualaadungiga 1913 Soome lahes olles vanaraua laadungiga teel Peterburist Liibavisse.

Margareta erines varasematest ka selle poolest, et selle kapten ja meeskond ei olnud kihnlased. Muidu oli Kihnus üldine, et laevaosanikud olid ka oma laevameeskonna liikmed. Hinnanguliselt sõitis 20. sajandi alguses Kihnu laevadel ligi kolmveerand saare tööjõulistest meestest. Siin laevu omavate ja ise merd mitte sõitvate reederite kihti ei tekkinud.

Nimetame veel teisedki enne Esimest maailmasõda kihnlaste ehitatud üle 40 brutoregistertonna mahutavusega laevad: 1895 J. ja M. Argeti P. Kosseri laevakamba ehitatud 2-mastiline kahvelkuunar **Aleksandra** (44,91 brt), G. Vesiku, I. Oadi ja I. Eliase

Jaan Oadi maal Kaks purjekat merel. Kihnu Muuseumi kogu

1898 veesatud 2-mastiline kaljas **Daniil** (42,52 brt), P. ja T. Vesiku peaosalusel 1906 ehitatud 2-mastiline 18,5 meetri pikkune kahvelkuunar **Nikolai** (43,7 brt), I. Vesiku, G. ja K. Kösteri ning M. Niidi 1912 veesatud **Lootus** (45,52 brt) ning Jaan Lamendi 1914 ehitatud M. Merase ja Jaan Türgi 16,8 meetri pikkune 2-mastiline kaljas **Mika** (49,48 brt).

Siin on nimetatud ainult suuremaid, kuid Kihnu laevastikus oli veel suur hulk väiksemaid laevu. Nii on Theodor Saar oma Kihnu laevade nimekirjas loetlenud 118 kihnlastele kuulunud purjelaeva, millest kolmandik oma mahutavuselt laevaregistritesse ei mahtunud.

Kihnlaste kivivedu andis neile teenistust enam kui poole sajandi vältel. Selle teenistuse haripunktiks on hinnatud aastaid enne Esimest maailmasõda. Kui sajandivahetusel maksis kantsüld kive 6-10

rubla, siis 1910-1914 makstud kantsüllal eest isegi üle 40 rubla. Olenevalt laeva suurusest ja sõitude arvust võidi suve jooksul teenida 1600-6000 rubla. Kuni sakslaste sissetungini veeti veel sõja algulgi kive Rohuküla sadamasse (Esna, 2018).⁷

Nagu kõikjal Liivi lahe äärses randades mõjus esimene maailmasõda Kihnu laevandusele laastavalt. 1915 augustis käisid mõned Saksa sõjalaevad Pärnu jõe suuet blokeerimas. Selleks uputasid nad sinna mitmeid Liivi lahe äärsete randlaste laevu.

Nii tabas see saatus nelja Häädemeeste lähisel kivikorjamisega tegelnud kihnlaste purjekat. Kokku uputasid sakslased selle operatsiooni käigus üheksa purjekat.

Alati ei olnud kannatajaks ainult laevad, vaid ka selle meeskond. Rohukülalt Kihnu teel olnud purjekas Feodor sattus Varbla all sakslaste kät-

te, kes selle põlema panid ja viis meeskonnaliiget sõjavangi viisid.⁸

Ei pääsetud ka venelaste samalaadsete aktsioonide eest. Et tõkestada sakslaste sissetungi Irbe väina kaudu, hakati sinna uputama rekvireeritud purjelaevu.

Irbe väina hukutati ka üle 30 kihnlaste kivilaeva.⁹ Neist suuremate hulgas olid 2-mastilised kaljased Magdalena (1905, 50,38 brt), Eva (1910, 55,58 brt), Salomon (1907, 50,90 brt) ja Daniil (1898, 42,52 brt). Et vältida sellist laevade saatust uputati mitmeid laevu ise teadaolevasse kohta, et need pärast sõda üles tõsta ja kasutusele võtta.

Esimese maailmasõja elas väidetavalt üle ligikaudu paarikümmend kihnlaste purjekat¹⁰, millest pooled olid üle 20 brutoregistertonna mahutavusega alused.

1923 laevaregistris kirjas olevast kümnest enne Esimest

⁶ Pärna, Ants. Meri ja mehed. Eesti Raamat. Tallinn, 1979

⁷ Esna, O. Merelood vanast Pärnust. Tallinn, 2018

⁸ Esna, O. 2018

⁹ Past, Evald. Jooni Eesti mereasjanduse minevikust. Tallinn, 1935

¹⁰ Saar, Teodor, 1998

maailmasõda Kihnus ehitatud laevast olid suuremad Enn Vahkeli poolt 1913 Mihkel Karjamile, Jaan ja Reet Kõsterile kuulunud **Alide** (50,91 brt) ning M. Merase ja Jaan Türgi **Mika** (49,48 brt).

Viimane oli 1935 sügisel koksi- ja söelastiga teel Tallinnast Pärnu teinud Kihnu ranna lähedal peatuse. Meeskond ja kipper Jaan Türk läksid ööseks maale, kuid laev vajus selle ajaga koos lastiga merepõhja. Hiljem last küll päästeti, kuid laeva enam merekõlblikuks ei saadud.

1920-ndail vajati jälle linnades, Pärnus, Riias ja Tallinnas ehitustele kive. See pani kihnlased oma laevastikku uuendama. Jätkus laevaehitus saarel, aga neid osteti ka mujalt. Enamik neist olid nüüdki traditsioonilised väiksemad kivilaevad, kuid oli ka suuremaid, mida rakendati peamiselt metsa ja muude kaupade veoks Läänemere sadamate vahel.

1921 veesati 1-mastiline jaht **Baltik** (22,39 brt) ja 2-mastiline kaljas **Diana** (26,02 brt), mille omanikud olid M. Türk ja J. Rand. Neist Baltik müüdi peagi Vormsi. 1926 läks merele Kihnus laevameister Jaan Kotti ehitatud kaljas **Manni** (45,22 brt), mille omanikud olid Jüri Türk, Peeter Loob ja

Mihkel Sutt.

1925 veeskas suurem laevakamp (J., P. ja T. Vesik, E. Vahkel, T. Pull ja T. Lamend) Kihnu laevade kohta üsna suure 20,3 meetri pikkuse kaljase **Velli** (66,83 brt). 1926 ehitas Sääre küla mees Jaan Tapp (*1876) väikse kaljase **Lembit** (21,12 brt).

1927 veesati Tõstamaa rannas ehitusmeister Enn Vahkeli juhtimisel suurem kaljas **Nep-tun** (94,01 brt), mille omanikud olid Gustav ja Jaan Köster, Johan ja Nikolai Vesik ning Jaan Vidrik. Laeval oli pikkust 24,2 m, laiust 7,8 m ja sügavust 2,3 m. Laev tegi sõite Läänemere, peamiselt Soome ja Taani sadamate vahel. 1930-ndate lõpul paigaldati laevale mootor ja anti uus nimi **Kodu**. Oli üks nendest Kihnu laevadest, mis 1944 toimetas põgenikke Rootsi.

Mitmed laevad ka osteti. 1920-ndail on Rootsi küla Matsi-Tooma Daniel Mätas (*1890) ostnud Soomes Koi-vistos 1913 ehitatud kaljase **Helmi** (76,05 brt) ja laevakamp, kuhu kuulusid M. Sel-ling, M. Ottenson, Daniel Oad (*1903) Mõisa külast, Jakob Sutt ja Toomas Vesik ostsid Vormsist kaljase **Heimland** (1921, 63,37 brt), mis sai uue nime Viru. Hiiuimaalt osteti 1897 ehitatud kaljas **Kaarel**

Kaljased Pärnu lähel. Eesti Meremuuseumi kogu, MMF 1616/30

(30,23 brt), mis 1923 oli Pär-nus ümber ehitatud. Selle ost-jad olid J. Laos ja M. Sutt.

1929-1932 majanduskriis andis tugeva tagasilöögi ka Kihnu laevandusele. Vedusid oli vähe ja enamik laevu pidi kaks suve seisma. Kihnu Mere Seltsi andmetel oli saare laevastik aga kasvanud 1930-ks 40 aluseni. 1930 laevaregistris on ainult 5 pärast 1920. aastat Kihnus ehitatud üle 20 brutoregister-tonni mahutavusega laeva.

Koos varasemate ja ostetute-ga oli registris purjekaid nüüd kokku 21 üle 20 brutoregis-tertonni mahutavusega alust, millele lisandus seega pea sama palju väiksemaid. See-järel hakati laevu ka müüma. 1933 olukord sedavõrd para-nes, et tekkis jälle julgus uusi laevu muretseda.

1933. aasta on Pärnu kapte-nilt ja laevaomanikult August Kleinilt (1865-1940) 1300 krooni eest ostetud 3-mastili-ne kahvelkuunar **Rein** (185,8, hiljem 195,92 brt).

Selle algsest Valteri nime kandnud laeva olid 1904 lask-nud Kabli rannas ehitada sealsed laevaomanikud Rein (1853-1907) ja Otto Grant (1855-1914). See oli läbi aega-de suurim kihnlastele kuu-lunud laev, mille pikkus oli 30,45, laius 8,08 ja sügavus 3,41 meetrit.

Laeva oli ostnud suurem lae-vakamp, kus osanikeks olid Allika Gustav Köster (1889-

1946) ja Mardi Jaan Kõs-ter, Georg Pull, Jaani Jakob Lamend (*1875) Lemsi külast, Jaani Jaan Vidrik, Mihkel Kar-jam (1876-1960) Turu küla Ärna talust ja Nikolai Vesik (1898-1969) Rootsi küla Kura-ga talust.

Uued omanikud lasid 1937 laevale paigutada ka 50-60 hobujõulise pooldiiselmooto-ri. Reinu meeskond koosnes seitsmest laevaliikmest. Laeva kasutati peamiselt metsama-terjali veol Soomest Taani.

1935. aasta kevadel osteti Rootsist veel üks suurem, kuid vanavõitu 3-mastilise abimoo-toriga kuunar **Klara** (130,6 brt). Seegi pandi Soome ja Taani sadamate vahel metsa-materjali vedama.

Laeva eluiga jäi kihnlaste käes aga lühikeseks, juba sama aasta oktoobris hukkus tor-mis Liibavi rannas. Meeskon-na eesotsas Mõisa küla Aru-Mihklilt pärit kapten Peeter Merasega (*1908) päästsid läti kalurid.

Klara olid muretsenud suu-rem laevakamp, kuhu kuulu-sid preester Päril, Merase Jaan Türk, Peeter Meras, Tõnisa Theodor Otsand, Aadu Enn Arget, Mäe-Tooma Toomas Köster, Kraavi Mihkel Klaas, Kurina Jakob Vesik, Suigu Mihkel Vesik, Tohvri Too-mas Vesik, ja Kalmu Toomas Lamend. Meeste kahju oli üle 7000 krooni.

3-mastiline purjelaev Rein (1904, 185,8 brt) merel. Pärnu Muuseumi kogu, PÄMu 9176:100

MÄLUMÄNG

6. DETSEMBRIL KELL 21.00
Kihnu rahvamajas

- Ootame osalema 1-4 liikmelise meeskondi.
- Mängus on 5 teemat ja iga teema all 5 küsimust.
- Mängu viib läbi Piret Puusepp.

KIHNU RAHVAMAJA

visit PÄRNU

Visit Pärnu tuleb külla!

Kihnu
Kihnu rahvamaja
9. detsember kl 10-12

Visit Pärnu teeb Pärnu maakonnale ringi peale, kohtudes nii kohalike omavalitsuste esindajate kui ka piirkonna turismiasjajalistega.

- Anname ülevaate värsket turismistrateegiast ja Visit Pärnu 2025. aasta plaanidest.
- Räägime hiljutistest-käimasolevatest uuringutest ning kohaliku ja riikliku taseme programmide ja mentorteenustest.
- Räägime toote/teenuse diginähtavuse suurendamisest ehk millised on sihtkoha turismiinfokanalid ja olulised platvormid, mis aitavad jõuda laiemale hulgale külastajateni.
- Arutame sektori väljakutseid ja võimalusi erinevateks koostöödeks.

Oluline info: [Registreerimine on avatud kuni 2 päeva enne kohtumist.](#)
Hilisema liitumise korral palun võtta ühendust Annika Raadikuga.
(tel 525 3303 või e-post annika.raadik@parnu.ee).

<https://visitparnu.com/piirkondlikudkohtumised2024/>

Kihnu Kadripäev

23. NOVEMBRIL
KELL 19.00

Ootame kõiki külasid ühisele
Kadripole rahvamajja

Tantsuks mängib ansambel
AHOI

Osalemiseks pöördu külade eestvedajate poole.

Hõissa Kadrid!

Lisainfo: iris.haiba@kihnu.ee

**ADVENDITULE
SÜÜTAMINE**

1. detsembril kell 16.00
rahvamaja juures

Soojad tervitused ja joogid,
piparkoogid ja jõululaulud.

Eha Anu Käsitöö OÜ
otsib ÄÄRTE KUDUJAT
troidele, vestidele ja
kapsunitele.

Huvi korral võta
ühendust!

Tel 5344 3202,
ehaanukasitoo@gmail.com

Järgmine Kihnu Leht
ongi aasta viimane.
Palun saatke oma head
pühadesoovid ja ilusad
mõtted lehetoimetusele
11. detsembriks.

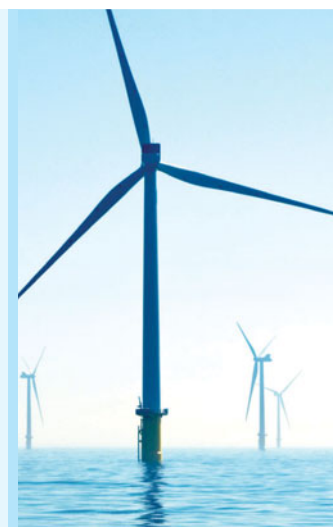
Toimetus

Laupäeval, 23. novembril kell 12-14 Kihnu rahvamajas SAARE-LIIVI MERETUULEPARGI PROJEKTI HETKESEIS

Arutame üheskoos teemadel:

- Saare-Liivi meretuulepargi uuringute tulemused ja edasine ajakava
- Võimalikud koostöökohad kogukonnaga
- Kogukonna küsimused tuulepargiga seonduvalt

Ülevaate annavad ja arutelu juhivad OÜ Utilitas Wind esindajad

Pensionäride jõulupidu

10. detsembril kell 11.00

Kihnu rahvamajas

Kes vajab transporti, siis helista
Küllile (sotsiaaltransport) 5615 6671

**II advendi
jõulutöötuba**
Kihnu muuseumis

pühapäeval, 8. detsembril kell 12.00

Teeme koos jõulukaunistusi.
Osalemine prii!

**Kihnu lasteaia
jõulupidu 2024**

19. detsembril
kell 16.00
koolimaja saalis

**Kihnu Kooli
jõululaat 2024**

12. DETSEMBER
KELL 17.00
KIHNU KOOLIMAJA SAALIS

AVATUD KOHVIKUALA

LAADALT LEIAD MEIE ÕPILASTE POOLT
VALMISTATUD JÕULUTOOTEID JA
KÄSITÖÖD

VÕTA KAASA OSTUKOTT JA SULARAHHA!

TULGE KOGU PEREGA!

**KIHNU KOOLI
JÕULUPIDU 2024**

19. DETSEMBER KELL 18.00

★ KOOLIMAJA
SAALIS

ESINEVAD KIHNU
KOOLI ÕPILASED

Detsembrikuu sünnipäevalapsed

1. detsember

Astri Oad 65 (Lehtmetsa)

2. detsember

Toivo Sulg 80 (Uuda)

7. detsember

Jaan Oad 50 (Koksi)

8. detsember

Erich Köster 78 (Kiusu)
Kalev Laarents 65 (Kandi)

12. detsember

Saima Klaas 72 (Lamendi)

14. detsember

Heino Vahkel 88 (Suigu)
Toomas Pajula 72 (Hanna)
Andrus Madissoo 50 (Pärdi-Tooma)

15. detsember

Theodor Saare 80 (Jaagu)
Alma Laarents 75 (Nurme)

16. detsember

Vladimir Mihhailov 74 (Tammela)

18. detsember

Ella Tapp 80 (Kasemaa)

22. detsember

Viin Sulg 81 (Uuda)

23. detsember

Elle Loob-Westerlund 60 (Liiva)

24. detsember

Ellen Vahkel 82 (Silla)

26. detsember

Maria Intsaar 76 (Toominga)

27. detsember

Kerli Vahkel 50 (Suigu)

Õnnitleme!

Lisett Vahesalu ja Keneth Lepa
perre sündis 10. oktoobril 2024
Välga Lepa

TULEVASED SÜNDMUSED

NOVEMBER

23. november – Utilitas Wind meretuulepargi
infopäev rahvamajas kell 12

23. november – KADRIPEVA PIDU
rahvamajas kell 19

23. november – SIÄREKÜLÄ KADRIPE
Kurasel kell 19

DETSEMBER

1. detsember – ADVENDITULE SÜÜTAMINE
rahvamaja juures kell 16

6.-8. detsember – Noorte pärimuslaager
KIHNU JÕULUKOMBED Metsamaal

6. detsember – MÄLUMÄNG rahvamajas kell 21

8. detsember – II advendi jõulutöötuba
muuseumis kell 12

9. detsember – Visit Pärnu piirkondlik
kohtumine rahvamajas kell 10

10. detsember – PENSIONÄRIDE JÕULUPIDU
rahvamajas kell 11

12. detsember – KOOLI JÕULULAAT kell 17

19. detsember – Lasteaia ja valla mudilaste
JÕULUPIDU kell 16

19. detsember – Koolimaja JÕULUPIDU kell 18

NB!!! Kavas võib tulla muudatusi!
Kõige värskemad infot saab -
www.visitkihnu.ee.

Lahkunud

AIVAR AMOSSOV
16.04.1968 - 5.11.2024